

JAARVERSLAG 2023
STICHTING TERUG NAAR HET BEGIN
WWW.TERUGNAARHETBEGIN.NL

MUZIEK - THEATER - KUNST - VERHALEN

Inhoudsopgave

1. Bestuursverslag	3
2. Jaarrekening	9
Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening	9
Balans	11
Toelichting Balans en Exploitatierekening	13
3. Prestatieverantwoording 2023	14
BIJLAGEN	15
Bijlage 1. PARTNERS	15
Bijlage 2. SPEELLIJST - OVERZICHT PROGRAMMERING	17
Bijlage 3. SWOT ANALYSE 2022	20
Bijlage 4. VERANTWOORDING CODES CULTURELE SECTOR	22

1. Bestuursverslag

Algemeen / Doelstelling

De stichting is opgericht op 26 januari 2011. De doelstelling van de Stichting is omschreven in artikel 2 van de statuten:

1. Het bevorderen van het kunstzinnige- en culturele klimaat in de provincie Groningen; en voorts al hetgeen met een en andere rechtstreeks of zijdelings verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn, alles in de ruimste zin des woords.
2. De stichting tracht haar doel ondermeer te verwezenlijken door het zo mogelijk jaarlijks organiseren van het festival "Terug naar het begin", op bij voorkeur meerdere locaties in de provincie Groningen.

De stichting is ingeschreven bij de kamer van Koophandel onder nummer 51899698. Het secretariaat is gevestigd aan de Julianaweg 3 9901 CN Appingedam. De stichting heeft een bankrekening bij de Rabobank, rek.nr. NL80.RABO.0190660651. Naar buiten toe presenteert de stichting zich onder de afkorting TNHB, met meestal het bijbehorende logo. Informatie over de stichting en het festival staat op de website www.terugnaarhetbegin.nl.

Bestuurssamenstelling

Het bestuur van de stichting bestaat, conform de statuten, uit tenminste drie leden en ten hoogste zeven leden.

De bestuurssamenstelling ultimo 2023 is als volgt:

Dhr. L. (Leo) Delfgaauw	voorzitter	Huizinge
Mw. L. (Leonie) Wendker	secretaris	Eelderwolde
Dhr. F.E. (Erik) Juk	penningmeester	Appingedam
Mw. M. (Moniek) Baars	lid	Groningen
Dhr. P. Vroege	lid	Groningen

De bestuursfunctie is op vrijwillige basis. De bestuursleden krijgen voor hun werkzaamheden geen vergoeding. Hiermee wordt voldaan aan de eisen van de Wet Normering Topinkomens (WNT).

Middelen

De middelen van de stichting bestaan uit bijdragen van subsidiegevers, fondsen, sponsorgelden en opbrengsten uit kaartverkoop en andere baten tijdens het festival.

Inhoudelijk verslag 2023

"Heel bijzonder om in de mooie Groninger kerken zulke verrassende voorstellingen te zien", "De diepgang van de optredens maakte grote indruk", "Je zit in een prachtig intiem gebouw en dat maakt de betrokkenheid groot".

Op vrijdagavond 2 juni 2023 ging de veertiende editie van TNHB van start met de uitverkochte openingsshow Lucky's Begin van singer-songwriter Lucky Fonz III in de Damster Nicolaïkerk. Met zijn speciaal voor het festival geschreven Terug-naar-het-begin-lied kreeg Lucky iedereen aan het zingen en dankzij Eeuwe Zijlstra was ook het indrukwekkende Hintz-orgel te horen.

“Dat dit festival cultuur en het landschap zo dicht bij elkaar brengt is heel bijzonder,” benadrukte commissaris van de Koning René Paas in het openingsinterview voorafgaand aan het concert. “En dat je het dan ook nog mag beleven terwijl je op de fiets stapt, met de Groninger kerken als stipjes op de horizon, maakt het adembenemend mooi”.

En zo geschiedde de zaterdag en zondag van het festival. Al fietsend van het ene naar het andere wierdendorp, ontdekten bezoekers in Groninger kerken een wereld aan verhalen in een diverse mix van podiumkunsten: over hoe geschiedenis je toekomst kan bepalen, over hoe het is als niemand wil luisteren naar jouw verhaal, of over hoe je hevig kunt verlangen naar een ander narratief.

Deze inhoudelijke focus en de diversiteit van het programma worden gewaardeerd door het publiek, blijkt uit de jaarlijkse publieksenquête. Zowel de persoonlijke vertelling van Nora Fischer, als de indrukwekkende performance Terecht van Wabi Sabi, of de ontmoeting met de authentieke zangeres Anne-Fay; deze en nog veel meer voorstellingen zijn door bezoekers als hoogtepunten genoemd van deze veertiende editie van TNHB.

De publieke belangstelling was met 2.400 bezoekers weer op het niveau van voor de pandemie. Bovendien is TNHB erin geslaagd met deze editie een nieuw publiek aan zich te binden: 35% geeft aan dat het de eerste keer was dat hij/zij het festival heeft bezocht, tegenover 9% in 2022. Daarnaast wisten de artiesten zich deze editie nog meer met de omgeving en het erfgoed te verbinden door een subtiele aanpassing in de opzet van het festival. Zo constateerde ook journalist Peter van der Heide in Dagblad van het Noorden. “Slim (...) dat de organisatie er voor het eerst voor heeft gekozen het programma grotendeels te herhalen op de zondag. Immers, je mist op een dag meer dan wat je kan zien en het biedt artiesten de kans zich wat te nestelen in het Groningse wierdenlandschap.”

De samenwerking met bewoners uit de omgeving maakt de festivalbeleving extra bijzonder. Zo konden bezoekers neerstrijken bij pauzeplekken zoals de authentieke molen De Stormvogel, de betoverende boomgaard De Luingahof of de kerktuin van het prachtige dorpje Krewerd. En voor een uniek inkijkje in het festivalgebied stonden er lokale gidsen op het programma voor een “kijk-ommetje” door het dorp, wijk of molen.

Nieuw dit jaar was de speciale korting voor inwoners van Eemsdelta. Met medewerking van culturele netwerkorganisatie IVAK, Visit Eemsdelta en lokale pers opende het festival een speciale Eemsdelta-ticketshop en slaagden we erin 200 inwoners van Eemsdelta met 50% korting (opnieuw) kennis te laten maken met dit unieke festival.

Tot onze vreugde mogen we sinds 2023 het Jan Steen Fonds toevoegen aan het rijtje met sponsoren en subsidiënten. Volgens Jacques Muller, bestuurslid van Stichting Jan Steen, herkent de stichting in de opzet en programmering van het festival veel van de nagedachtenis van deze Groninger kunstenaar. Dat wij als festival financiële support krijgen van dit mooie fonds zijn we natuurlijk heel erg trots op.

Dankzij de waardering en het enthousiasme van het publiek en de grote betrokkenheid van de kerken en dorpscommissies, vrijwilligers en lokale ondernemers hebben we na drie lastige coronajaren weer een prachtige editie neergezet en veel nieuwe mensen ontmoet. Aan de hand van de jaarlijkse enquête hebben we alle tips, ervaringen en beoordelingen verzameld. Op de website staat een uitgebreid inhoudelijk verslag, gelardeerd met vele mooie foto's van de diverse activiteiten c.q. optredens:

<https://terugnaarhetbegin.nl/media/1/Inhoudelijk-eindverslag-TNHB-2023-25-juli-2023-gecomprimeerd-2.pdf>

Financiële verantwoording 2023

In hoofdstuk 2 van dit jaarverslag is de jaarrekening opgenomen. In de financiële verantwoording 2023 zijn we uitgegaan van de subsidies en opbrengsten toegekend voor het jaar 2023.

Het jaar 2023 hebben we kunnen afsluiten met een positief resultaat. Dit komt mede omdat achteraf nog een aanvullende provinciale subsidie voor prijsstijgingen is ontvangen (totaal € 16.588,-).

De totale festivallasten 2023 waren € 249.453,-. De baten inclusief de aanvullende subsidie € 262.535,-. Het festivalresultaat is hiermee € 13.082,- positief. Verder hebben we in 2023 een legaat mogen ontvangen (€ 9.100,-). Per saldo hebben we in 2023 € 25.790,- aan het vermogen kunnen toevoegen.

Qua kosten zijn we iets onder de begroting gebleven (€ 249.400,- vs. € 261.400,-). Deze kosten lagen in de lijn met de beschikbare subsidietoezeggingen en verwachte publieksinkomsten voor de start van het festival (totaal € 252.000,- en de in te zetten coronareserve € 8.800,-). Omdat de verkoop voorspoedig verliep, hebben we nog iets op marketingkosten kunnen besparen.

In de toelichting op de balans is een overzicht opgenomen van het vermogen, bestemmingsreserve en bestemmingsfondsen (totaal € 66.781,-).

Prestatieverantwoording 2023

In de bijlage van dit jaarverslag is de prestatieverantwoording toegevoegd. Cijfers uit de kaartverkoop van editie 2023 laten zien dat het grootste deel van de bezoekers (70%) in de provincie Groningen woont, waarvan 30% uit de stad Groningen (en directe omgeving) komt en 15% uit de gemeente Eemsdelta. Bovendien ziet de organisatie dat een stabiel aantal bezoekers (30%) uit aangrenzende noordelijke provincies komt en uit de provincies Noord- en Zuid-Holland. Een aanzienlijk deel van het publiek van TNHB is te omschrijven als de trouwe achterban van TNHB: 40% van de respondenten laat weten het festival drie of meer keer bezocht te hebben. Daarnaast laat de publieksenquête zien dat de bezoekers van TNHB over het algemeen bestaat uit hoger opgeleide 60-plussers, met een

grote interesse in kunst- en cultuur, waarvan een deel van de achterban zich oorspronkelijk gevormd heeft vanuit de samenwerking met Stichting Oude Groninger Kerken (SOGK). Bovendien is TNHB erin geslaagd een nieuw publiek aan zich te binden: in 2023 geeft 35% aan dat het de eerste keer was dat hij/zij het festival heeft bezocht, tegenover 9% in 2022. Hiermee was de publieke belangstelling in 2023 met 2.400 bezoekers weer op het niveau van voor de pandemie, tegenover 1.500 bezoekers in 2022.

Inspelend op de ambitie van TNHB om via het festival inwoners van stad en platteland bij elkaar te brengen, richt TNHB de komende periode (2025-2028) haar marketingstrategie op het nog beter bereiken van cultuur minnende Stadjsers. Naast de jaarlijkse advertenties in het magazine van SPOT Groningen, wordt ook de mogelijkheden onderzocht om via hogescholen en universiteiten, musea, festivals en andere culturele verenigingen/initiatieven in de stad Groningen het festival nog krachtiger en vaker onder de aandacht te brengen bij deze doelgroep. Deze ambitie loopt parallel met het nieuwe initiatief 'de Gouden Rand Festivals', waarbij TNHB is aangehaakt: een marketingcampagne om via meerdaagse festivals in het Groninger landschap meerdere jaren de krachten te bundelen, om naast de eigen achterban ook nieuwe publieksgroepen te interesseren. Zo richt de campagne in seizoen 2023-2024 zich op het bereiken van cultuurliefhebbers en jongeren uit stad en provincie Groningen, in 2024-2025 wordt dit uitgebreid naar de drie noordelijke provincie, om in seizoen 2025-2026 ook landelijk publiek te interesseren voor deze Groninger festivals in de regio. Het samenwerkingsverband van de Gouden Rand Festivals geeft ook mogelijkheden voor het delen van kennis: welke drempels moeten weggenomen worden om festivals in het platteland toegankelijk te maken voor stedelingen en/of jonger publiek? Gezamenlijk wordt gekeken welke stappen er gemaakt kunnen worden als het gaat om bereikbaarheid. Eén van de kansen is het realiseren van een samenwerking tussen de verschillende festivals en Arriva én wordt er gekeken naar eigen pendeldiensten en het aanbieden van een fietsverhuur bij de stations, om de bereikbaarheid van de festivals te vergroten. Ook zijn overnachtingsmogelijkheden een belangrijk thema voor het toegankelijk maken van de verschillende festivals voor publiek van verder weg. In het kader van publieksverbreding ziet TNHB het fenomeen dat de gebruikelijke 'achterban' van bepaalde (populaire) artiesten in het TNHB-weekend niet altijd in het publiek wordt vertegenwoordigd. Zij ziet mogelijkheden om via het aanbieden van groepsexpedities deze achterban meer te betrekken bij het festival. Dit plan speelt in op de wens van TNHB voor meer diversiteit onder haar bezoekers. Na een periode van beperkingen vanwege de coronapandemie, vergt de toegankelijkheid van het festival de komende periode extra aandacht. Met als streven de doelmatigheid en capaciteit van TNHB te vergroten, staan logistieke vraagstukken -met betrekking tot bereikbaarheid, parkeergelegenheid, fietsverhuur, overnachtingsmogelijkheden en catering- hoog op de agenda van TNHB. Zie ook de SWOT-analyse in de bijlage voor de kansen en bedreigingen voor de organisatie voor de komende jaren. Ook is in de bijlage 'Toepassing Codes' toegevoegd.

Partners

Een belangrijke partner van TNHB is Stichting Oude Groninger Kerken. Deze samenwerking is voor de periode 2021-2024 vastgelegd met een jaarlijks subsidiebedrag van € 15.000,--. Daarnaast krijgen de donateurs van deze stichting afzonderlijke aanbieding voor korting op het festival. De kerkcommissies, van de kerken die onder het beheer vallen van Stichting Oude Groninger Kerken, zijn actief betrokken bij de organisatie en evaluatie van het festival. Zij, en de dorpscommissies en de overige vrijwilligers zijn de schakels met de inwoners van de dorpen en plaatsen als Appingedam, Delfzijl en Loppersum.

Elk jaar nemen we ruimschoots de tijd om te investeren in samenwerkingen met lokale ondernemers, culturele initiatieven en instellingen; met succes. In de bijlage is een overzicht van deze partners toegevoegd.

Vooruitblik 2024

Met de meerjarige financiële ondersteuning van CultuurNota Groningen, Fonds Podiumkunsten, Stichting Oude Groninger Kerken en de Gasunie, is een stevige basis gelegd voor de periode 2021-2024. Ook voor de nieuwe periode 2025-2028 is het streven om deze steun te consolideren. We hebben de afgelopen jaren laten zien dat we ondanks de omstandigheden verder hebben kunnen bouwen aan TNHB, én TNHB in de programmering inhoudelijk van meerwaarde is door ruimte te maken voor actuele verhalen: uit de omgeving verteld door lokale gidsen, maar ook thema's als (culturele) identiteit, gender, verlies of vluchten worden met het festival dicht bij het publiek gebracht in de intimiteit van de Groninger kerken.

Voor de komende jaren hebben we de ambitie om de verbinding met de locaties, kerkbeheerders en vrijwilligers verder te versterken: na de turbulente jaren van corona en wisseling van teamsleden, is het voor de ontwikkeling van het festival en het in kaart brengen van wederzijdse belangen essentieel om de band met de betrokkenen te verstevigen. Daarnaast blijft een belangrijk vraagstuk van TNHB: op welke manier kunnen we een breder publiek nog krachtiger aan het festival binden? We zijn hierin blij met de samenwerking met De Gouden Rand Festivals. Dit samenwerkingsverband geeft ook mogelijkheden voor kennisdelingen en de vraag te stellen: welke drempels moeten weggenomen worden om festivals in het platteland toegankelijk te maken voor een nieuw en/of jonger publiek?

TNHB heeft de ambitie om op een innovatieve en aantrekkelijke manier toerisme, cultuur, erfgoed en landschap aan elkaar te koppelen. Niet voor niets is het een belangrijk streven van TNHB om verbindingen met de omgeving (maatschappelijk en landschappelijk) en het publiek nog krachtiger te maken: tussen jong en oud, bewoners en toeristen, stad en provincie, kunstenaars en omgeving, cultureel erfgoed en nieuwe producties. Zo willen we met TNHB mensen bij elkaar brengen, (nieuwe) verhalen vertellen en voor meer aandacht voor het Groninger platteland zorgen. We hebben hiervoor de volgende vier hoofdactiviteiten geformuleerd:

1. We blijven de komende jaren streven naar diepgang. We richten ons op de wisselwerking tussen de (inhoud van de) voorstellingen en de locatie, de verhalen en kracht van de plek diepen we verder uit en zoeken naar relevante thema's die passen bij de oude kerkgebouwen, maar tegelijkertijd ook verrassend zijn;
2. We intensiveren de gesprekken met artiesten/kunstenaars, ook als op reflectie op voorgaande jaren: het stelt ons in staat de bezoekers elk jaar weer unieke voorstellingen aan te bieden. De uniciteit van de performances vergroot de aantrekkelijkheid van het festival.
3. We streven ernaar om met TNHB een steeds breder publiek aan te spreken: een jonger publiek (30+, beginnende cultuurconsumenten) en een publiek dat van buiten Groningen komt.

4. Bestaande samenwerkingen met bewoners, lokale maatschappelijke en culturele ondernemers willen we borgen en versterken. Deze samenwerkingen zijn zo van waarde dat we hiermee de verbindingen met de omgeving (maatschappelijk en landschappelijk) en het publiek optimaliseren.

In de uitwerking van de plannen voor editie 2024 worden bovenstaande hoofdactiviteiten als uitgangspunt genomen. We gaan ervan uit dat we in 2024 de ingezette lijn van extra bezoekers kunnen doortrekken. We hebben op balansdatum (31-12-2023) van de meeste subsidiegevers positieve beschikkingen ontvangen. Daardoor kunnen we weer vroegtijdig artiesten benaderen en vastleggen. Ook kunnen we op tijd de publiciteitscampagne starten, waardoor we tenminste het niveau van de bezoekersaantallen van vorig jaar kunnen halen en mogelijk meer. De planning is dat het festival zal plaatsvinden op vrijdagavond 24 mei, zaterdag en zondag 25 en 26 mei 2024. Met ingang van het festival 2024 is de projectorganisatie uitgebreid met een zakelijk leider, Renee Trentelman. Met deze uitbreiding hebben we ook de vervanging beter kunnen regelen. Doelstelling is dat de komende jaren de organisatie in handen is van Minke van der Velde en Renee Trentelman. Geert Lameris, bedenker van Terug naar het begin, is adviseur van de stichting.

25 maart 2024

L. Delfgaauw, voorzitter

F.E. Juk, penningmeester

2. Jaarrekening

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de Richtlijnen voor jaarverslaggeving voor kleine organisaties zonder winststreven. Tevens is rekening gehouden met de voorwaarden zoals opgenomen in het Handboek verantwoording van het Fonds Podiumkunsten versie 1.1 (jan 2022).

Alle genoemde bedragen zijn euro's.

De waardering van activa en passiva en de bepaling van het resultaat vinden plaats op basis van historische kosten. De activa en passiva zijn opgenomen tegen nominale waarde. Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen ervan naar de onderneming zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen die economische voordelen in zich bergen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

De baten en lasten zijn toegerekend aan de periode waarop deze betrekking hebben, uitgaande van historische kosten.

Verliezen worden verantwoord als deze voorzienbaar zijn; baten worden verantwoord als deze gerealiseerd zijn. De baten zijn gebaseerd op het gefactureerde of doorberekende bedrag voor geleverde goederen en diensten.

Continuïteit

De jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling

Vorderingen en overlopende activa

De vorderingen worden gewaardeerd op nominale waarde.

Eigen vermogen

Het eigen vermogen van de schatting bestaat de onderdelen algemene reserve, bestemmingsreserve en Bestemmingsfonds FPK.

Schulden

Schulden zijn gewaardeerd tegen de kostprijs.

Opbrengstverantwoording

De Stichting rekent de opbrengst van verkoop van tickets en overige (subsidie) opbrengsten tot de netto-omzet wanneer alle betalingen zijn ontvangen danwel dat er een er redelijke zekerheid bestaat dat deze inbaar is

Gebruik van schattingen

De opstelling van de jaarrekening vereist dat het bestuur zich oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de

gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen en van baten en lasten. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

Balans

BALANS per 31 december 2023 en 31 december 2022					
Activa	31-12-2023	31-12-2022	Passiva	31-12-2023	31-12-2022
Vaste Activa	€ -	€ -	Eigen Vermogen		
			Eigen vermogen St Tnhb	€ 17.887	€ 5.179
			Bestemmingsreserve festival	€ 41.469	€ 22.715
			Bestemmingsfonds FPK	€ 7.425	€ 4.297
			Fonds Coronasteun		€ 8.800
Vlottende activa			Kortlopende schulden		
Te vorderen omzetbelasting	€ -	€ 22.593	Te betalen BTW	€ 879	
Nog te ontvangen subsidie	€ 16.588	€ -	Crediteuren	€ 6.055	€ 8.635
Liquide middelen	€ 88.127	€ 29.033	Vooruitontvangen subsidie	€ 31.000	€ 2.000
Totaal Activa	€ 104.715	€ 51.626	Totaal Passiva	€ 104.715	€ 51.626

Specificaties:

Berekening bestemmingsfonds Podiumkunsten	2021	2022	2023	Cumulatief
Meerjarige Subsidie Fonds Podiumkunsten	€ 26.954	€ 28.036	€ 28.222	€ 83.212
Totaal baten	€ 288.942	€ 196.960	€ 262.535	€ 748.437
Exploitatieresultaat	€ 43.238	€ -2.247	€ 25.790	€ 66.781
Bestemmingsfonds op 31/12/2023				€ 7.425

Resultaatverdeling	Festival	Stichting	Totaal
Resultaat Festival	€ 13.082	€ 12.708	€ 25.790
Uit fonds Coronasteun	€ 8.800		€ 8.800
Mutatie bestemmingsreserve + EV	€ 21.882	€ 12.708	€ 34.590

Vermogensvergelijking	1-jan	31-dec	mutatie
Bestemmingsreserve festival	€ 22.715	€ 41.469	€ 18.754
Bestemmingsreserve FPK	€ 4.297	€ 7.425	€ 3.128
Totaal bestemmingsreserves	€ 27.012	€ 48.894	€ 21.882
Eigen vermogen	€ 5.179	€ 17.887	€ 12.708
Totaal	€ 32.191	€ 66.781	€ 34.590

EXPLOITATIEREKENING 2023			
Lasten	Boekjaar 2023	Begroting 2023	Boekjaar 2022
Beheerslasten (productiekosten)	€ 67.792	€ 63.210	€ 51.814
Beheerslasten (materieel)	€ 5.060	€ 10.351	€ 4.967
Totale beheerslasten	€ 72.852	€ 73.561	€ 56.781
Activiteitenlasten personeel	€ 98.870	€ 94.969	€ 91.098
Activiteitenlasten materieel	€ 43.524	€ 46.855	€ 28.589
Totale activiteitenlasten	€ 142.394	€ 141.824	€ 119.687
Overige programmakosten	€ 22.802	€ 23.806	€ 16.689
Marketing	€ 11.405	€ 22.253	€ 11.229
Totaal lasten	€ 249.453	€ 261.444	€ 204.386
Baten			
Publiekinkomsten	€ 50.350	€ 40.000	€ 29.749
Sponsorinkomsten	€ 4.125	€ 22.500	€ 3.025
Totaal Directe opbrengsten	€ 54.475	€ 62.500	€ 32.774
Vergoeding uit samenwerking	€ 15.000	€ 15.000	€ 15.000
Subtotaal eigen inkomsten	€ 69.475	€ 77.500	€ 47.774
Fonds Podiumkunsten regulier	€ 28.222	€ 28.036	€ 28.036
Fonds Podiumkunsten coronasteun '22	€ -	€ -	€ 8.800
Subsidie Provincie Groningen	€ 38.500	€ 37.100	€ 36.200
Coronasubsidie Prov. Groningen	€ 16.588		
Subsidie gemeenten	€ 19.500	€ 15.000	€ 12.000
Totaal subsidies	€ 102.810	€ 80.136	€ 85.036
Mondriaanfonds	14.000	€ 14.000	€ -
J.B. Scholtenfonds	15.000	€ 15.000	€ -
BNG		€ -	€ -
Fonds 21	15.000	€ 15.000	€ 15.000
VSB-fonds			€ 10.000
Beringer Hazewinkel	5.000	€ 5.000	€ 10.000
Cultuurfonds	20.000	€ 20.000	€ 7.150
Overige fondsen	21.250	€ 26.008	€ 22.000
Totaal Fondsen	€ 90.250	€ 95.008	€ 64.150
Uit bestemmingsreserve Coronasteun		€ 8.800	
Totaal Baten	€ 262.535	€ 261.444	€ 196.960
Saldo gewone bedrijfsvoering (festival)	€ 13.082		€ -7.426
Saldo bijzondere baten en lasten (o.a. legaat)	€ 12.708		€ 5.179
Exploitatieresultaat	€ 25.790		€ -2.247

Toelichting Balans en Exploitatierkening

In de begroting 2023 was rekening gehouden met een vrijval uit de bestemmingsreserve coronasteun. Deze vrijval komt bij de winstverdeling ten gunste van de bestemmingsreserves.

De stichting heeft in 2023 een legaat mogen ontvangen. Dit legaat is in de jaarrekening verantwoordt als een bijzondere bate. De bijzondere baten en lasten zijn bij de winstverdeling geboekt ten gunste van het eigen vermogen.

Door een goede bewaking van de kosten en opbrengsten konden we eind juli'23* het festival afsluiten met een klein negatief resultaat.

Nadien is nog een aanvullende subsidie van de provincie ontvangen voor meerkosten. De extra personeelskosten hebben alsnog uitbetaald (ten laste van 2023). Tevens is in oktober 2023 nog een aanvullende indexeringsbijdrage 2023 ontvangen van het Fonds Podiumkunsten.

Zie onderstaande specificaties:

Ontwikkeling resultaat	
Festivalresultaat d.d. 25 juli 2023	€ -549
+ Schattingsverschillen	€ 1.276
+ Fonds Podiumkunsten indexering 2023	€ 1.822
+ Aanvullende subsidie provincie Groningen	€ 16.588
- Extra personeelslasten	€ -6.055
Totaal Festivalresultaat	€ 13.082

Verantwoording extra provinciale bijdrage	Bedrag
Stijging huurkosten 2022 --> 2023	€ 2.978
Stijging cateringkosten 2022 --> 2023	€ 3.884
Stijging overnachtingskosten 2022 --> 2023	€ 3.671
Extra personeelskosten; alsnog uitbetaald t.l.v. 2023	€ 6.055
Totaal extra bijdrage	€ 16.588

**Een aantal subsidiegevers heeft als eis dat binnen 3 maanden na afloop van het festival een verantwoording wordt ingediend.*

3. Prestatieverantwoording 2023

Kwantitatieve gegevens

Aantal dagen georganiseerd	3
Aantal bezoekers	2.400
Aantal deelnemende kerken/locaties	25
Opbrengsten kaartverkoop	€ 50.350,--

Bezoekersprofielen

Leeftijd bezoekers	70 % boven 60 jaar
Opleidingsniveau	87 % HBO en universitair onderwijs
Aantal nieuwe bezoekers	35%
Mogelijk herhaalbezoeker	97%
Meer dan 3x het festival bezocht	25 %
Aantal bezoekers Groningen stad en provincie	70%
Aantal bezoekers buiten de provincie Groningen	30%
Profiel kopers	Man 36%
	Vrouw 62%

BIJLAGEN

Bijlage 1. PARTNERS

Naast de samenwerkingen met Stichting Groninger Kerken, kerkbeheerders, dorpscommissies en vrijwilligers, investeren we jaarlijks in samenwerkingen met lokale ondernemers, culturele initiatieven en instellingen. Hieronder een overzicht:

- Voor het realiseren van de pauzeplekken werkten we samen met de Luingahof in Bierum, De Kosterij en kerkcommissie in Krewerd en molen De Stormvogel in Loppersum;
- Vegan Keuken Appingedam verzorgde de lunch voor artiesten en vrijwilligers;
- Paviljoen Overdiep in Appingedam verzorgde het openingsetentje en de avondcatering voor artiesten en crew op de zaterdag en zondag;
- Speciale TNHB-arrangementen zijn ontwikkeld met Hotel/Spa Spoorzicht in Loppersum, Landgoed DeCamping in 't Zandt, Eemshotel in Delfzijl en Asgard Reizen Groningen voor het stimuleren van een langer verblijf in het festivalgebied en de stad;
- In samenwerking met Noordstaat en de Akerk Groningen realiseerden we een unieke voorstelling voor de kerk van Zeerijp dat inspeelde op het reizende wandkleed *Groningse draden uit het koloniale verleden*;
- In samenwerking met SPOT Groningen werd een promotieartikel geplaatst in het SPOT magazine;
- In samenwerking met lokale bewoners realiseerden we “kijk-ommetjes” voor een uniek inkijkje in het festivalgebied;
- Dankzij afstemming met Stichting Groninger Landschap werden de molens van Zeerijp en Loppersum onderdeel van het festival;
- Verhuurbedrijven Lienus en Simpro werden ingeschakeld voor het leveren van benodigde festivalaankleding;
- Voor de voorstelling Kaap van Sijas de Groot, dat zich afspeelde op het strandje van Bierum, vond afstemming plaats met Waterschap Noorderzijlvest;
- In samenwerking met curator Edzard Mik werd opnieuw een literair project aan TNHB toegevoegd. In samenwerking met curator Frits Hesseling werden nieuwe kunstprojecten aan TNHB toegevoegd;
- In samenwerking met Academie Minerva Groningen gingen studenten op expeditie langs de nieuwe kunstprojecten van Marnix Sixma, Jurjen Galema, Dajana Heremic en Bert Scholten;
- Met kunstenaarsinitiatief Bierumer School werd de residentie van kunstenaar Allard Medema mogelijk gemaakt dat resulteerde in een unieke audiobeleving tijdens het festival;
- Rinnert Veldman en Mieke den Braber ontwikkelden en realiseerden de aankleding van het festival;
- Met vormgeefster Liza Verhoeven wordt jaarlijks het artwork van TNHB gerealiseerd;
- Met Guikema Rijwielhandel uit Ezinge werkten we samen voor het realiseren van de fietsverhuur;

- Geluid- en techniekproductie werd verzorgd door Rentamp;
- Met de expertise van online marketingbureau Kollektiv Media is voor de promotie van TNHB via Social Media een online campagne gerealiseerd;
- In samenwerking met Marketing Groningen en Visit Eemsdelta is TNHB zichtbaar geworden op de kanalen van Visit Groningen;
- Met Visit Eemsdelta is de online ticketshop gerealiseerd;
- Met Volle Zalen werden posters en flyers verspreid in de stad Groningen en provincie;
- Via NoordWoord werd het literaire programma gepromoot en hielpen mee met de werving van deelnemers voor Mijn Ding;
- Het koffiec  f   't Gouden Appeltje werd als nieuwe locatie onderdeel van het festival als locatie voor het literaire programma;
- In samenwerking met het initiatief Mijn Thuis Mijn Verhaal van gemeente Eemsdelta werd het community-art project Mijn Ding gerealiseerd;
- Het netwerk van lokale organisaties als Cadanz Welzijn, Jimmy's Eemsdelta, Noordwoord Groningen, Campus Eemsdelta Groningen en Via IVAK werden actief betrokken bij de zoektocht naar deelnemers voor het community-art project Mijn Ding;
- De locatievoorstelling TOTTOENTOE van het kersverse Collectief Spielplatz in het kerkje van Heveskes werd als extra onderdeel aan het festival toegevoegd op de zaterdag- en zondagavond;
- In samenwerking met Via Ivak, De Zijlen Cosis en 's Heeren Loo werd het Project Grenzeloos gerealiseerd;
- Er vond afstemming plaats met lokale initiatieven zoals de markt Lente in Loppersum, optredens van Ukra  ne Liberation Orchestra, de Open Dag van Campus Eemdelta, het Kunsthuis Oal Eer in Godlinze, Art Choices Appingedam, Atelier Cosis Appingedam, de fietsroute Vers Uit Eemsdelta en het project Healthy Living as a Service op camping 't Zandt;
- Het Groninger Museum plaatste de zilverkleurige caravan bij molen De Stormvogel in Loppersum om het project A Better Place onder de aandacht te brengen in het kader van de komende Kinderbi  nnale;
- Met medewerking van ARRIVA en Qbuzz werd TNHB zichtbaar in treinen en bussen van de provincie Groningen;

Bijlage 2. SPEELLIJST - OVERZICHT PROGRAMMERING

Overzicht artiesten op alfabetische volgorde

Allard Medema In de Bierumer School ervaar je met de audiobeleving TOELUISTEREN aan den lijve het 'onbevangen luisteren' en het 'echt gehoord worden'.

Anne-Fay In het kerkje van Uitwierde brengt deze veelzijdige zangeres met REASPORA intieme én krachtige songs, over de impact die het verleden nu nog heeft.

Bert Scholten Op zoek naar troost, duik je met deze veelzijdige kunstenaar en troubadour in het lokale verleden van Marsum en mens-gemaakte rampen, zoals de aardbevingen in Groningen.

Classic Jamming In de sfeervolle Krewerder kerktuin stappen musici uit hun comfortzone voor een heerlijke Classic Jam!

Dajana Heremic De uit Bosnië gevluchte kunstenaar Dajana Heremic laat je met HEIM de wierde van Krewerd beleven als tijdsapsule en als diepe thuis.

De Toegift In Bierum speelt deze Zeeuwse band met thema's over tijd en nostalgie voor een collectief gevoel van weemoed in de Sebastiaanskerk.

Eliën Al toerend door het weidse festivalgebied, nodigt zangeres Eliën je uit in haar blauwe Volkswagen bus en brengt ze haar muziek op een unieke, nomadische manier aan de mens!

Jurjen Galema In de Solwerder kerk confronteert het kunstproject HOUSE OF SLOTH je met een wereld van ultieme luiheid, slaap, hangerigheid; een wereld van dromen, van stilte en kalmte.

Koorbazen Na het succes in 2019, kijken we uit naar de geweldige show van dit vijftigkoppige a capella mannenkoor, waarin de jongste 18 en de oudste in de 80 is!

Lavinia Meijer De internationaal geroemde harpiste Lavinia Meijer komt naar Holwierde om in de Stefanuskerk een unieke muzikale beleving te creëren!

LeineRoebana Dit toonaangevende gezelschap, bekend om het opwindende fysieke dansidroom en de centrale rol van muziek, speelt de voorstelling VEREERDE DROPPEN in de Leermster Donatuskerk!

Lucky Fonz III Singer-songwriter Lucky Fonz III maakte speciaal voor TNHB de openingsshow LUCKY'S BEGIN in de Damster Nicolaïkerk.

Maarten van der Graaff Geprezen om zijn fascinerende taalgebruik, schreef deze auteur volgens NRC één van de beste boeken van 2022. Nu komt hij met een nieuw (kort) verhaal, geïnspireerd door de titel van het festival!

Marlene Bakker In de authentieke molen De Stormvogel zingt Marlene over de magie van het noorden, en laat ze het aardse Gronings naadloos aansluiten op de hedendaagse indiepop.

Marnix Sixma In de Mariakerk van Oosterwijtwerd ontdek je de zee als overkoepelend metafoor voor alles wat er nu niet lijkt te zijn, maar er gedeeltelijk nog wel is.

Néomí Folkpop-artiest en singer-songwriter Neomi Speelman vult de Petrus en Pauluskerk met haar bloedmooie liedjes en prachtige stem!

Niki Jacobs Op zoek naar de betekenis van Joodse muziek resideert deze zangeres in de oude Damster synagoge en brengt hier een unieke voorstelling die ontroert, troost én inspireert.

Nina de la Parre en Sanne Landvreugd In Losdorp verdiepen Neerlands Hoop winnares Nina de la Parra en topsaxofoniste Sanne Landvreugd hun unieke bloederige band, tot uiting gebracht in muzikaal-verbale poëzie!

Niña Weijers Schrijvend over de poreuze grenzen tussen herinnerde, verzonnen en mogelijke levens, draagt Niña haar Terug-naar-het-begin-verhaal voor over de keuzes die je maakt, en niet maakt. Prikkelend en origineel!

Noordstaat Dansers en Spoken Word artiesten van Noordstaat maken een persoonlijke, interdisciplinaire performance, inspelend op het gigantische wandkleed dat te zien is in de kerk van Zeerijp: *Groningse draden uit het koloniale verleden*.

Nora Fischer Deze gevierde zangeres neemt de kerk van Eenum als 'safe space' om je in een persoonlijke vertelling mee te nemen naar haar binnenwereld en ontdek je waarom ze nu niet gaat zingen.

Sasja Janssen Met de geweldige bundel *Ik trek mijn species aan* schreef deze auteur al over het verlangen naar het begin. Kom nu luisteren naar haar nieuwe Terug-naar-het-begin-verhaal, dat ze schreef in opdracht van het festival!

ShELFISH Bijna zonder dat je het merkt word je in de oude boomgaard onderdeel van de participatieve danstheatervoorstelling THE PARTY: doe je mee?

Tussenland Op de grens van land en water beleef je de historische locatievoorstelling KAAP. Op meesterlijke wijze worden persoonlijke en landschappelijke thema's met elkaar verbonden.

VanWyck Met liedjes van aangrijpende schoonheid brengt ze haar verstilde muzikale wereld, waardoor het wierdendorp Godlinze nog mystieker aanvoelt dan daarvoor!

Wabi Sabi Met de voorstelling TERECHT is een absurde rechtbank opgebouwd in de kerk van Wirdum, waar rituelen en regels vat proberen te krijgen op vastgelopen levens.

Wordbites & Sebastiaan Wiering In de openhartige voorstelling MIJN DING staan verhalen en live voordrachten van tien bewoners uit Eemsdelta centraal: zijn de dingen zichzelf of worden wij de dingen?

X_Yusuf_Boss Laat je meevoeren in de indrukwekkende choreografie AFAR vol verrassende ontmoetingen, op maat gemaakt voor de Damster Nicolaïkerk.

Bijlage 3. SWOT ANALYSE 2022

SWOT-ANALYSE	
Sterk	Zwak
<ul style="list-style-type: none"> sterke programmering: in artistiek opzicht, maar ook in breedte, diversiteit en pluriformiteit aantrekkelijke ambiance: historische kerken, wierdendorpen en Groninger landschap brede inbedding in omgeving: verbondenheid met de Stichting Groninger Kerken; betrokkenheid van lokale bevolking, als uitvoerders, vrijwilligers en bezoekers (o.a. kerk- en dorpscommissies) brede groep supporters: vrijwilligers, terugkerende bezoekers, artiesten 	<ul style="list-style-type: none"> festivalleiding: sterk, maar niet vastgelegd in meerjarencontract begroting; geen financiële basis voor meerdere jaren; fondsenwerving vergt veel tijd samenstelling publiek: nog te eenzijdig (qua leeftijd, achtergrond) beloning artiesten en festivalmedewerkers: nog onvoldoende financiële ruimte om een goede financiële en rechtspositie te garanderen
Kansen	Bedreigingen
<ul style="list-style-type: none"> festival heeft in 15 jaar bestaansrecht bewezen: enthousiaste evaluaties maken duidelijk dat er 'n toekomst en groeimogelijkheden voor het festival zijn groeipotentie: aantal bezoekers kan jaarlijks toenemen door gerichte marketing samenwerking: additionele promotie via het Gouden Rand-project (gezamenlijke marketingcampagne voor vier regionale festivals in Groningen) 	<ul style="list-style-type: none"> programmering: mag niet te elitair worden, moet toegankelijk zijn voor breed publiek toegankelijkheid: festival moet betaalbaar blijven voor de - relatief arme - lokale bevolking bereikbaarheid: openbaar vervoermogelijkheden voor festivalbezoekers van buiten de gemeente zijn beperkt; verplaatsing van voorstelling naar voorstelling vraagt gebruik van fiets of auto.

Doelstellingen relaties:

- festivalleiding: streven naar meerjarencontract voor kerngroep, om de sterke artistieke en brede programmering te verankeren
- samenwerkingsverbanden: continueren van goede contacten met Stichting Groninger Kerken, lokale bevolking en middenstand, dorps- en kerkcommissies
- fondsen: investeren in relatie met bestaande fondsen

Financiële doelstellingen:

- streven naar meerjarenbegroting, met meerjarige toezeggingen fondsen en sponsoren
- verbreding financieel draagvlak: zoeken naar aanvullende sponsoring, met name in het lokale bedrijfsleven
- verbreden financieel draagvlak: werven van particuliere donateurs ('vrienden van het festival'), m.n. onder terugkerende bezoekers
- streven naar eerlijke beloning voor artiesten en festivalpersoneel

Promotiedoelstellingen:

- groei dagtickets van 2700 tickets in 2024 naar 4200 tickets in 2028.

- werven breder publiek, qua leeftijd en achtergrond, ook afkomstig van buiten de regio, via advertising, free publicity en samenwerking met Gouden Rand-project
- benadrukken uniciteit festival: ook bekende artiesten passen hun programma aan omgeving aan, doen hier soms try-outs van nieuwe programma's
- marktconforme ticketprijzen, met aparte kortingsacties voor lokale bevolking

Bijlage 4. VERANTWOORDING CODES CULTURELE SECTOR

	Code diversiteit en inclusie	Code Cultural Governance	Code fair practice
Startpositie	In het verslagjaar 2022 bestaat het stichtingsbestuur uit drie vrouwen en twee mannen. Festivalorganisator Minke van der Velde werkte met voornamelijk vrouwen in haar team.	Het stichtingsbestuur heeft een bestuurscode opgesteld, waarin wordt gereflecteerd op de Governance Code Cultuur. Het bestuur is een bestuur op afstand, faciliteert en controleert. De afzonderlijke bestuursleden hebben geen belangen in of bij het festival. De bestuursleden voldoen aan de Balkenende norm.	Alle artiesten zijn op faire wijze uitbetaald. De meerjarenbegroting laat niet toe om de leden van het organisatieteam op faire wijze te betalen. Onze hoop is gevestigd op de nieuwe subsidieronde 2024-2028
Doelstelling verslagjaar	De nadruk lag in 2022 op het betrekken van de inwoners van de gemeente Eemsdelta en omliggende gemeenten. Dat wil zeggen, naar het traditionele cultuurpubliek dat met name uit stadspubliek bestaat, willen wij meer inwoners van het platteland als festivalbezoekers ontmoeten. Voor het seizoen 2023 komt een aparte publiekscampagne met korting op de entreprijs voor inwoners van de gemeente Eemsdelta.	Het bestuur heeft actie ondernomen en zowel voor zaken als veiligheid en diversiteit de nodige documenten opgesteld.	Zie hierboven. Het nieuwe bestuur zal in 2022 hiervoor plannen moeten maken
Activiteiten en ontwikkelingen in verslagjaar	In de programmering is hier hard aan gewerkt, met samenwerkingen als Noordstaat, Bitterzoet Erfgoed, de Molukse kerk, Oranjefestival etc. Ook worden	TNHB hecht grote waarde aan het welzijn van haar teamleden, vrijwilligers en deelnemers en heeft daarom twee vertrouwenspersonen:	Zie hierboven. Ook hier geldt dat het nieuwe bestuur zich actief zal inzetten de codes in de praktijk te brengen.

	<p>bewoners onderdeel van het festival door het organiseren van 'kijk-ommetjes' om zo nieuwe ontmoetingen te realiseren tussen festivalbezoeker en lokale bewoners, stad en platteland.</p>	<p>Leonie Wendker: leoniete@yahoo.com Renée Trentelman: renee@terugnaarhetbegin.nl TNHB verwijst daarnaast naar Mores: het onafhankelijk meldpunt ongewenste omgangsvormen Nederlandse culturele en creatieve sector. Alle medewerkers en vrijwilligers zijn geïnformeerd over de nieuwe vertrouwenspersonen. De vertrouwenspersonen staan ook vermeld op de website.</p>	
<p>Stand van zaken eind van het jaar en welke doelstellingen voor komend jaar</p>	<p>Een nieuw bestuur van de stichting waarvan drie mannen en twee vrouwen, woonachtig in de omgeving van het festivalgebied en afkomstig uit verschillende sectoren van de samenleving. Bij de programmering wordt naast artistiek inhoudelijk scherppte ook inclusie en diversiteit als belangrijk ijkpunt meegenomen.</p>	<p>Het nieuwe bestuur heeft geen belangen die samenvallen met de belangen van het festival. Het bestuur heeft een adviserende en controlerende functie. Het nieuwe bestuur heeft haar rol vastgelegd in een bestuurscode. Het bestuur heeft de zelfevaluatie van Cultuur+Ondernemen gedaan en zal de rapportage hierover gebruiken als leidraad voor verdere reflectie, professionalisering en verantwoording.</p>	<p>Naast de faire beloning van de artiesten moet gewerkt worden aan een betere financiële basis om ook de organisatie, ZZP-ers van het festival een betere rechtspositie te geven. Het zou goed zijn wanneer de verschillende overheden en fondsen hiermee rekening houden.</p>